

Aleph ebedidir, çünkü zamanın içinde değil, kalbin içinde yaşar. Kalp attıkça Aleph'in sessizliği de atar; her nefeste yaratım yeniden başlar. Bu çeviri, o sessiz Aleph'in kalpte daima yaşayan anlamına bir yaklaşma çabasıdır.

SEFİROT DÜZENLERİ VE ŞEVİRAT HAKEİLİM

1. SEFİROT'UN FARKLI DÜZENLERİ – İGULİM VE YOŞER

“Dairesel Düzen (İgulim)”

“Eksenel Düzen (Yoşer)”

R. Ergas açıklar ki, her varlığın yaratılışında işleyen Sefirot süreçlerinin iki temel yapı düzeni vardır. Bu açıklamalarının ana kaynağı Arizal'dır. Arizal, hem Zohar'da hem de *Sefer HaBahir*'de bu iki düzenin (şema) farklı biçimlerde tasvir edildiğini, bunlardan bazılarını alıntılıyarak belirtir. Arizal, erken dönem Kabalistler arasında bu iki düzenin hangisinin doğru olduğu konusunda büyük bir tartışma yaşandığını vurgular. Ancak sonunda, her iki düzenin de doğru olduğunu ve her birinin yaratılış sürecinin farklı evrelerine uygulandığını açıklar.

Birinci düzen doğrusal bir Sefirot dizilimidir. Buna “İgulim” (Dairesel Düzen) denir. “İgulim” kelimesi “daireler” anlamına gelir ve Sefirot'un, iç içe geçmiş eşmerkezli daireler biçiminde sıralandığını ifade eder. Her Sefira, kendisinden önce gelen dairenin hemen içinde yer alır. Bu daire analojisini küreler biçiminde düşünmek daha kolaydır. Nitekim Arizal, bu daireleri göksel kürelere benzetir ve Zohar'ın onları “soğan katmanları” olarak betimlediğini belirtir.

Tzimtzum (kısıtlama) meydana gelip Ein Sof'un çevresinde boşalan *Makom* (mekân) oluştuğunda, Ein Sof'un Işığı'ndan çıkan *Kav* (ışık çizgisi) bu mekâna nüfuz eder. Bunu yaptığında, Makom'un içinde Sefirot'un eşmerkezli kürelerini oluşturur. İlk küre Keter Sefirasıdır ve Ein Sof'a mümkün olduğunca yakın biçimde, onun çevresini sınırlayan Makom'un içindedir; Ein Sof'la doğrudan teması yalnızca Kav aracılığıyla. Ardından Kav, Makom'un içine daha derin girerek Hokmah Sefirasının eşmerkezli küresini oluşturur. Bu Sefira, Keter ile doğrudan yalnızca Kav aracılığıyla temas eder. Bu süreç, tüm Sefirot boyunca ardışık olarak devam eder; ta ki Kav, Makom'un merkezinde Malkut Sefirasını oluşturuncaya kadar. İgulim düzeninde, Sefirot yalnızca Kav aracılığıyla doğrusal olarak birbirine bağlıdır.

Buna karşılık ikinci düzen, Sefirot'un yoğun biçimde birbirine bağlı olduğu “Yoşer” (Eksenel Düzen) olarak adlandırılır. “Yoşer” terimi “dik, doğrusal, yönlü” anlamına gelir. Yoşer benzetmesi, insanın dik durduğunda bedeninin yapısına dayanır; burada Sefirot, insan bedeninin kısımlarına eşlenir — üst Sefirot bedeninin üst kısımlarına, alt Sefirot alt kısımlarına karşılık gelir. Bedenin bölümleri arasındaki bütünleşmiş etkileşim, Sefirot'un varlık yaratımındaki karmaşık, çok boyutlu etkileşimlerini açıklamak için bir analogi olarak kullanılır.

Bu ilişkilerin doğası son derece karmaşık olmakla birlikte, Yoşer düzeni basitçe üç dikey paralel çizgiyle temsil edilir. Sağ çizgi, insan bedeninin sağ tarafına karşılık gelir ve Hokmah, Hesed ve Netzah Sefirot'una denk gelir. Sol çizgi, sol tarafı temsil eder ve Binah, Gevurah, Hod Sefirot'una karşılık gelir. Orta çizgi, bedeninin merkezi bölümünü temsil eder ve Keter, Tiferet, Yesod ve Malkut Sefirot'una karşılık gelir.

Ein Sof, Sefirot'u ilk kez yaydığında, bunu Igulim düzeniyle yapar. Bu durumda Sefirot birbirlerinden bağımsız amaçlara sahiptir ve neredeyse hiçbir etkileşim içinde değildirler. Örneğin Hesed, iyiliği yaymak ister; ancak bu bolluk öylesine sınırsız olabilir ki, yaratılacak varlığın var olma olasılığını ortadan kaldırır. Buna karşılık Gevurah, tüm yayılmayı kısıtlamaya çalışır ve Hesed'e doğrudan zıt bir şekilde davranır. Tiferet ise hem Hesed'den hem Gevurah'tan neredeyse bağımsızdır; bu yüzden aralarında denge kurmaz. Igulim düzenindeki Sefirot birlik içinde hareket etmezler ve bu nedenle yapısal olarak istikrarsızdırlar — bu yüzden “kırılırlar”.

Bu kırılmanın ardından Sefirot, Yoşer düzeninde yeniden düzenlenir. Bu yeni düzen, Sefirot'un karmaşık ama dengeli bir biçimde bütünleşmesini sağlar; bu bütünleşme onların yaratılan varlığı üretmelerini mümkün kılar. Dolayısıyla Yoşer düzeninde Sefirot'un sonraki yayılımı, Igulim düzenindeki kırılmanın Onarımı (*Tikun*) olur.

(Shomer Emunim kitabında) Daha önce açıklandığı gibi, her üst seviye, altındaki seviyeye göre görece bir Ein Sof olarak görülebilir. Bu nedenle, her alt düzeyin yaratılış süreci, her zaman önce Igulim düzeninde Sefirot'un oluşmasıyla başlar. Bu Sefirot kırılır ve ardından Yoşer düzenindeki yeniden örgütlenmiş yayılışla onarılır. Hem kırılma hem de onarım, alt düzeydeki yaratılış sürecinin zorunlu bileşenleridir.

Igulim düzenindeki Sefirot'un oluşum süreci, tüm alt-Sefirot'lara ve onların alt-düzeylerine de uygulanır; her alt parça kendi eşmerkezli küresini oluşturur. Benzer şekilde, Sefirot'un Yoşer düzeninde yeniden yayılması da tüm alt ve alt-alt düzeylerde geçerlidir. Arizal, hem Igulim'in hem Yoşer'in her dünyada ve o dünyadaki her detayda gerekli bileşenler olduğunu vurgular.

Arizal, Igulim düzenindeki Sefirot'un Nefes düzeyine, Yoşer düzenindekilerin ise daha yüksek bir düzey olan Ruah'a benzediğini belirtir. Ayrıca Yoşer düzeninin “Elohim'in Sureti / Tzelem” olarak adlandırıldığını ve insanın Tanrı'nın Suretinde yaratıldığını söyler. Özellikle Yoşer düzeni, insana paraleldir ve Ruah ruh seviyesine benzetilir. Ruah seviyesi, konuşma kavramıyla ilişkilidir. Aynı şekilde, insan diğer tüm varlık düzeylerinden konuşma yeteneğiyle ayrılır ve “konuşan bir Ruah” olarak adlandırılır. Bu, yalnızca başkalarıyla etkileşim kurma yeteneği değildir — hayvanlar da basit düzeyde bu etkileşimi kurabilirler — fakat zihinsel olarak soyut, kavramsal yapılar kuran, düzenleyen ve anlamlı biçimde kullanan bir konuşmadır.

İnsan bu anlamda Tanrı'ya soyut biçimde benzer; çünkü Tanrı da dünyayı “konuşarak” yaratmıştır — nitekim şöyle denir: “O konuştu ve var oldu.” Daha özel olarak Tanrı, yaratılış sürecinin her unsurunun — yani Sefirot'un — birbirleriyle etkileşimini konuşma aracılığıyla düzenlemiştir; onları kavramsal yapılar hâline getirerek birlikte çalışabilir bir bütün oluşturmuştur — işte bu Yoşer düzenidir.

Bu süreç, insanın konuşmasıyla paraleldir: İnsan farklı sesleri (Igulim'in ayrılmış doğası gibi) bir araya getirir ve onları bütünleşmiş bir ses dizisine (Yoşer'in

bütünleşmesi gibi) dönüştürür; bu birleşik ses grubu, konuşulan bir kavramı yaratır — ki bu kavram soyut olarak konuşanın kendisinden ayrılır ve onun dışında bir varlığa sahip olur.”

Igulim düzeninin yalıtılmış yapısının görece basit sunumuna karşılık, Yoşer düzeninin ayrıntılı, bütünleşik ve karmaşık yapısı hakkında yazılmış detayların hacmi, bu farkı açık biçimde yansıtır. Bu nedenle Zohar’ın, *Tikunei Zohar*’ın ve Arizal’ın yazılarının ezici çoğunluğunun Yoşer düzenine odaklanmış olması şaşırtıcı değildir.

Leşem, Igulim’in Gevurot düzeyine, Yoşer’in ise Hasadim düzeyine karşılık geldiğini vurgular. Ayrıca Arizal’ın Igulim ve Yoşer arasındaki karşılıklı ilişkiyi tanımlayışına dair açık bir açıklama sunar ki, bu ilişkiyi anlamak süreci kavramak açısından hayati önemdedir.

Yaratılış sürecinde dünyalar yukarıdan aşağıya kademeli olarak yayılırken, her üst dünyanın Yoşer’inin en alt kısmı, bir alt dünyanın Igulim’ini üretir. Alt dünyanın Igulim’i, o dünyanın temel bileşenlerini oluşturur; ardından bu bileşenler Yoşer’in etkisiyle bütünleşerek yapı kazanır ve büyür. Böylece yaratılış süreci, her alt dünyanın oluşumunda Igulim ve Yoşer’in dönüşümlü biçimde ortaya çıkışını içerir.

Bununla birlikte, bir yandan dünyalar üstten alta doğru bir sıra izleyerek yaratılırken, öte yandan her tekil dünya kendi içinde alttan üste doğru bir inşa düzeni izler. Bu, Nefes düzeyinden — yani Igulim’in oluşturduğu bileşenlerden — başlar ve bu bileşenler Yoşer’in uygulanmasıyla birbirine entegre edilerek Ruah düzeyine, yani o dünyanın etkin yaratımlarına yükseltilir.

Yukarıda verilen Sefirot genel özeti, onları Igulim düzeninin sırasına uygun olarak doğrusal biçimde listelese de, oradaki detayların çoğu aslında Yoşer düzenine göre işleyen temel etkileşimleri tarif eder.

Alt düzeydeki bir dünyanın Igulim Sefirot’u, üst düzeyden gelen bir yayılımın zorunlu bir kırılma evresiyle oluşur. Bu kırılma “Şevirat HaKeilim / Kapların Kırılması” olarak bilinir. Kırılmadan sonra, Igulim’in Sefirot’u Tikun (Onarım) süreciyle Yoşer düzenine göre yeniden inşa edilir.

Bu bölümün devamı, Şevirat HaKeilim ve Tikun’un yönleri üzerinde yoğunlaşır. Yoşer düzeni, Arizal’ın “Partzuf” kavramının temelini oluşturur; bu konu bir sonraki bölümde ele alınacaktır.

2. ŞEVIRAT HAKEILIM VE TİKUN – EDOM KRALLARI

Her dünya, seviye ya da varlık düzeyindeki Sefirot’un yaratılışı her zaman iki aşamada gerçekleşir:

Önce bir **kırılma süreci** vardır; bu süreç o varlığın *Igulim* (Dairesel Düzen) şemasına göre Sefirot’un oluşumunu üretir.

Ardından, bu Sefirot’un *Yoşer* (Eksenel Düzen) şemasında **onarımı ve yeniden düzenlenmesi** gelir.

Bu iki aşama sırasıyla şu isimlerle bilinir:

Şevirat HaKeilim – “Kaplara Kırılması”; bu süreçte “Tohu” veya “Tohu Dünyaları” olarak adlandırılan yapı parçalanır ve “Kırılmış Tohu” ortaya çıkar.

Tikun – bu kırılmış Tohu’nun yeniden inşa edilmesiyle “Tikun Dünyaları” oluşur.

R. Ergas, Tora’daki hikâyelerin düz anlamının her zaman doğru olduğunu belirttikten sonra, Tora’nın basit bir tarih kitabı olmadığını, bütün anlatılarının varoluşun özüne ilişkin kodlanmış boyutlar içerdiğini vurgular. Ardından bu gizli boyutlara örnek olarak iki anlatı verir; her ikisi de *Şevirat HaKeilim* ve *Tikun* kavramlarının bazı yönlerine değinir.

R. Ergas’ın ilk örneği, Yaakov’un ikiz kardeşi Esav’ın soyundan gelen **Edom Kralları** anlatısıdır. Yüzeyde bu pasaj, Edom’da ardışık olarak hüküm süren sekiz kralın listesinden ibaretmiş gibi görünür. Metin yalnızca ilk yedi kralın ölümünü açıkça belirtir ve birkaç rastgele gibi görünen ayrıntı ekler. Bu anlatının literal anlamını veya tarihsel geçerliliğini hiçbir şekilde reddetmeden, Kabalistler bu metindeki her ayrıntının –özellikle de yedi kralın “ölmesi” bilgisinin– gizli bir mesajı kodladığını açıklarlar. Bu yedi kral, *Igulim* düzenindeki **alt yedi Sefiraya** işaret eder.

“Kral” ifadesi, *Keilim*’e yani “kaplara” göndermedir; bu, her Sefira’daki **Malkut (krallık)** düzeyini temsil eder. Malkut, her Sefira’nın en alt düzeyi ve onun fiile dönüşmüş hâlidir. Bu Keilim iki bağlantılı sebeple doğası gereği istikrarsızdır: Birincisi, onları dolduran *Orot*’un (ışıkların) yoğunluğunu taşıyamazlar. İkincisi, diğer Sefirot’a akış sağlayan “çıkış vanaları” yoktur — sadece alırlar, vermezler.

Sonuç olarak Keilim, *Orot*’un kudretiyle aşırı dolarak onları tutamaz ve parçalanırlar. Bu istikrarsız *Igulim Sefirot*’una “**Tohu Dünyaları**” denir. “Tohu” kelimesinin temel anlamı “şaşkınlık, dağılma, sarsılma”dır. Bunu şöyle düşünebiliriz: Bir kişi, anladığını bilmesi gereken bir fikri dinler ama o fikir parçalar hâlinde, bütünleşmemiş biçimde sunulduğu için onu zihninde tutamaz; kavrayamaz, dolayısıyla başkasına da aktaramaz. İşte bu zihinsel dağılma hâli *Tohu*’nun durumu gibidir.

Keilim’in parçalara ayrılması, bu yedi kralın “ölümü” ifadesiyle ima edilir. “Ölüm”, algının azalışını — yani *Tzimtzum* süreciyle seviyede bir düşüşü — ifade eder. Kapların bu kırılması, “**Şevirat HaKeilim**” olarak bilinir ve kötülüğün, yani İlahi olmayan bir şeyin algısının ortaya çıkışına neden olan tam süreçtir.

Bu varoluşun dokusu, dünyadan dünyaya düşen kırık kap parçalarından oluşur; her düşüşte bu parçalar **Beriyah, Yetzirah ve Asiyah** dünyalarını oluşturacak yapı taşlarına dönüşür. Bu tüm süreç özellikle **Keilim / Malkut** tarafından kolaylaştırılır. Çünkü Keilim, tanım gereği *Orot*’u tutan kaplardır; ışığın ifşasını sınırlandırır. Ayrıca, **Malkut (krallık)** ancak “öteki”nin — yani kralın tebaasının — varlığıyla anlam kazanır. Bu yüzden tam da Malkut, İlahi Olan’dan başka bir şeyin

algılanabileceği bir ortam yaratma potansiyelini içinde barındırır; bu da kötülüğün varoluşudur.

Yukarıdaki benzetmeye dönersek: kişi, yeni bir fikrin ağırlığı karşısında bunaldığında özgüvenini yitirir; parçalanmış fikirleri bir araya getiremez, zihinsel *Şevirat HaKeilim* yaşar ve dağılır. Fikrin parçalarını gözden geçirir ama birleştiremez.

Kırılmadan sonra, Keilim'in dağılmış parçaları yeniden biçimlendirilir ve tam bir bütünleşmeye ulaşır. Bu bütünleşme, onların birbirine verebilmesini sağlar; böylece Orot'u tekrar kırılmadan tutabilirler. Bu yeniden düzenlenme, *Yoşer* şemasına göre gerçekleşir ve sürece tam bir **Tikun (onarım)** kazandırır; böylece yeni, alt düzey varlık tamamlanmış biçimde ortaya çıkar.

Yukarıdaki benzetmede, kişi *Şevirat HaKeilim* yaşayıp dağılmışken, sonraki **Tikun** süreci, parçalanmış fikirleri (kırılmış *Tohu*) yeniden birleştirerek bütün kavrayışı kazanmasına benzer. Artık o kişi fikri bir bütün olarak anlayabilir ve etrafında yeni içgörüler inşa edebilir. Ayrıca, parçaların nasıl birleştiğini gördüğü için, fikri başkasına aktarabilir. Bu aktarım eylemi, kişinin kendi anlayışını daha da pekiştirir — yani Keilim güçlenir — ve bu da zihnine daha fazla ışık (Orot) alabilmesini sağlar. Böylece yeniden karmaşaya düşmeden (Keilim tekrar kırılmadan) kavrayışını derinleştirir.

Arizal'ın öğretileri bu konuda büyük ayrıntılar içerse de, aşağıdaki alıntı yukarıdaki sürecin özlü bir özetini verir:

“...Tüm zarar, kırılma ve ölüm [yani *Şevirat HaKeilim*] bu krallara [Edom kralları — yani *Tohu*'nun yedi Sefirot'u] onların birbirinden ayrılmış olmalarından kaynaklanmıştır; çünkü onlar yukarıdan aşağıya doğru, *Igulim* düzeninde ortaya çıktılar ve ‘çizgiler’ (*Yoşer* düzeni) yoluyla değil... Böylece ‘ayrılığın sırrına göre’ bir *Kamusal Alan* oluştu. Onarım ise, onları birbirine bağlayıp çizgiler (*Yoşer*) hâline getirmektir; bu çizgiler birbirine ışık verir [yani sadece almakla kalmaz, verirler de] ve bu yolla Tikun/onarım gerçekleşir. Çizgilerin (*Yoşer*) ne olduğunu ve onların neden asıl Tikun olduğunu çok iyi anla. Bunu hatırla; çünkü bu kavramı birçok yerde ihtiyaç duyacaksın.”

3. AKUDİM, NEKUDİM VE BERUDİM – KIRILMA YOLUYLA BÜYÜME

R. Ergas'ın, Tora anlatısında derin Kabalistik kavramların kodlandığını gösteren ikinci örneği, Yaakov'un yirmi yıl boyunca Lavan'a çobanlık yaptıktan sonra aldığı ücretle ilgilidir. Anlaşmaya göre Yaakov'un ücreti, postları “**Akudim (bağlı)**”, “**Nekudim (benekli)**” veya “**Berudim (çizgili)**” olan koyun ve keçiler olacaktı.

Kabalistler bu pasajı, burada kullanılan alışılmadık kelimeleri, her yeni dünyanın, düzeyin veya varlığın **Sefirot'unun yaratılış süreciyle** bağlantılı olarak açıklarlar. Yaratılış süreci, üst ve alt düzeylerde benzer biçimde tekrarlanabilir olsa da, bu terimler Arizal tarafından özellikle **Adam Kadmon'un Malkut'u içinde Atzilut'un yaratılışındaki ana evreleri** tanımlamak için kullanılmıştır.

Bu üç terim, Adam Kadmon'un Malkut'u içindeki alt dünya düzeyleriyle şu şekilde ilişkilidir:

· Akudim Dünyası:

Bu, Adam Kadmon'un Malkut'u içinde, Sefirot'un henüz ayrışmamış ama potansiyel hâlde var olduğu üst bir düzeye karşılık gelir. Bu Sefirot, "tek bir kapta on ışık" olarak tanımlanır; yani hepsi tek bir bağlı bütün içinde tutulur. Bu bağlamda *Akudim*, "birbirine bağlanmış" anlamına gelir ve tam birlik hâlini yansıtır.

· Nekudim Dünyası:

Bu, Adam Kadmon'un Malkut'u içinde daha alt bir düzeye karşılık gelir. Burada Sefirot'un potansiyeli **on ayrı kap** hâlinde farklılaşmıştır. Artık her bir ışık kendi özgün kabına sahiptir. Bu ayrı kaplar düzeyinde Sefirot'a *Nekudim* denir; "benekler" veya "noktalar" anlamındadır — yani birbirinden yalıtılmış, bağlantısız, etkileşimsiz noktalar. *Nekudim'in Sefirot'u, Tohu Dünyası* ile eşanlamlıdır.

Sefirot'un *Akudim*'deki birlik hâlinin çözülüp *Nekudim*'de ayrışması, onların ışıkları tutamamasına yol açar; işte burada **Şevirat HaKeilim** yani kırılma süreci gerçekleşir. Bu kırılma sonucunda *Nekudim*'in Sefirot ve kaplarının parçalanmış kalıntıları oluşur. Bu kalıntılar, *Igulim* düzenindeki Sefirot'a — yani **Atzilut'un Nefes düzeyine** — dönüşür. *Atzilut'un Igulim'i*, Atzilut'un Malkut düzeyini temsil eder ve İlahi İsim "52" ile sembolize edilir. Bu düzey, Atzilut dünyasının doğru biçimde inşa edildiği ham bileşenlerdir.

· Berudim Dünyası:

Bu, *Atzilut'un Igulim (Nefes)* düzeyine *Yoşer (Ruah)* düzeninin uygulanmasıyla oluşan, **tam olarak inşa edilmiş Atzilut Dünyası**dır. Bu dünya İlahi İsim "45" ile gösterilir ve "yeni 45" olarak adlandırılır, çünkü Atzilut yeni yaratılmış bir dünyadır.

Berudim / Atzilut Dünyası, mutlak birlik hâlinindedir. Bununla birlikte, içinde Sefirot kaplarının alt dünyalara — Beriyah, Yetzirah ve Asiyah'ya — yayılıp ayrışabilme potansiyelini barındırır. Atzilut içinde Sefirot tamamen bütünleşmiş biçimdedir ve tam bir uyum içinde çalışırlar. Bu nedenle onlara *Berudim* denir, yani "çizgili" — çünkü bu terim, çeşitliliğin sıkı bir entegrasyonunu anlatır; Sefirot'un birbirine ışık vermesini, yani karşılıklı etkileşimini temsil eder.

Bu nedenle *Berudim* kararlıdır, ışıkları emer ama kırılmaz. O, Tohu'nun kırılmış parçalarının — yani Atzilut'un *Igulim*'inin — onarımıdır; çünkü çeşitliliği **verme eylemi** yoluyla başarılı bir biçimde bütünleştirir.

Berudim Dünyası, Tora'da ölümü anılmayan **Edom'un sekizinci kralına** karşılık gelir. Bu kral, kendisinden önce "öldüğü" söylenen yedi kralı (Tohu'nun yedi Sefirot'unu) onarır ve sürdürür.

Akudim, Nekudim ve Berudim arasındaki karşılıklı ilişkinin daha geniş resmi, tüm **Hasadim (verici nitelikler)** ile **Gevurot (kısıtlayıcı nitelikler)** arasındaki temel ilişkinin bağlamında da anlaşılabilir.

Akudim, ayrışmamış bir verme durumudur; burada ayrı kaplar kavramı yoktur — bu nedenle o, *Hasadim*'in saf, birleşik biçimidir. Akudim, cömertçe **Nekudim**'e, yani ayrı kapların yaratıldığı düzeye, ışıklarını yayar. Bu kaplar, Akudim'den gelen yayılımı sınırlamaya çalışır. Dolayısıyla **Nekudim**, *Gevurot*'u temsil eder. Ardından **Berudim**, Akudim'in aşırı bolluğu ile Nekudim'in tam kısıtlama girişimi arasında bir

denge kurar; bu denge, *Hasadim* ve *Gevurot* arasında sürdürülebilir bir bütünleşmiş ortam yaratır.

Bu **Akudim–Nekudim–Berudim süreci**, her üst dünyadan her alt dünyaya, her üst düzeyden her alt düzeye doğru tekrar eder. Yaratılış süreci her zaman üst düzeydeki bir birlik (Akudim) ile başlar; ardından ayrışma (Nekudim) gelir; bu ayrışma çözülerek *Nekudim*'in kırılmış parçalarını, yani *Igulim*'i — alt dünyanın **Nefeş**'ini, temel bileşenlerini — oluşturur. Daha sonra bu parçalar *Yoşer* aracılığıyla bütünleştirilir ve **Tikun (onarım)** tamamlanarak alt düzey varlık ya da dünya (Berudim) ortaya çıkar.

Burada **Nekudim** süreci ve onun çözülmesi, dağılması bir hata ya da yanlış hesaplama değildir; tam tersine, her yaratılış için zorunlu olan bilinçli bir aşamadır. Tanrı bu süreci Evren'in dokusuna bizzat yerleştirmiştir. Bu süreç her düzeyde yinelenir; dolayısıyla doğa dünyasında da bunun canlı örnekleri görülür.

Örneğin bu süreç, **bir tohumun ekilmesine** benzer: Tohum önce toprağa gömülür; kendisi için boşaltılmış bir mekâna yerleştirilir. Ardından çürür ve çözülür. Çözülmeden sonra topraktan besin alır, büyür ve bir ağaç olarak gelişir. Tohumun gömülmüş ilk hâli *Akudim* gibidir — tek, birleşik bir varlıktır. Ardından parçalarına ayrılır — *Nekudim*, yani *Tohu* — ve bu parçalar çürüyerek dağılır, yani *Şevirat HaKeilim* meydana gelir; bu da *Igulim*'i oluşturur. Ardından toprağın besini (*Yoşer*), bu ayrı ve çözülmüş parçaları yeniden yapılandırır; böylece tohum yeniden birleşir, büyür ve yeşererek yeni bir ağaç hâline gelir — bu da *Berudim*, yani **Tikun/onarımdır**.

Bu süreç *Mişnat Chassidim* adlı eserde şu şekilde özetlenmiştir: “Birinci Bölüm ‘Tohumlar Bölümü’dür. Bu, *Tohu Dünyası*’nı tartışır; bu dünya, toprağa ekilen bir tohum gibi olaylar yaşar; tohum, çürüyüp kolayca parçalarına ayrılmadıkça yeşermez.”

Arızal ise bunu çok daha derin biçimde şöyle açıklar: “Tahıl tarlası: Şimdi, Sefirot tohumların sırrıdır. Nasıl ki ürün, daha yüce bir biçimde giyiniş görünür olmak için toprağa ekilir, aynı şekilde ‘52’ İsmine ait ürün [yani *Tohu*’nun kalıntısı, *Nekudim*’in kırılmış kapları; Atzilut’tan düşüp Beriyah’ya giren *Igulim*, *Nefeş* düzeyi, Atzilut’un yapı taşları] ekilir ve çürür. Ardından ‘45’ İsmi [yani *Tikun*’un yeniden düzenlenmiş hali, *Yoşer*, *Ruah*; Berudim, yani Atzilut’un kendisi] onun yerine filizlenir; bu, *Birur*’un — yani arınma ve onarımın — sırrıdır.

Tohu’nun ekimi bir ‘tahıl tarlası’, *Tikun*’un ekimi ise bir ‘ağaç tarlası’dır. Çünkü artık [Tikun’un yeniden düzenlenmesinden sonra] Sefirot, **ağaç biçiminde dururlar** [yani *Yoşer*’in bütünleşmiş yapısına işaret eder]; oysa *Tohu Dünyası*’nda bunlar **birbirinin üstünde duran daireler** hâlindeydi [Igulim yapısı].

Bu, Bilgelerimizin Sanhedrin’de söyledikleri sırrıdır: Gelecekte ölümler yeniden dirilecekler, elbiseleriyle birlikte — bu, buğdaydan yapılan *Kal VaChomer* (a fortiori) çıkarımıyla öğrenilir.

Bu, *Tohu*’nun *Sefirot*’u ile ilgilidir; onlar ölmüş ve **Beriyah’da çıplak biçimde**, yani giysi/görünüm olmadan gömülmüşlerdir. Daha sonra, *Sifra DeTzniyuta*’nın başında

belirtildiği gibi, ‘*Seni değerli giysilerle onaracağım*’ sözüne uygun biçimde, **birçok değerli giysiyle** ortaya çıkmışlardır.

Bu, ‘*giysi gibi yerleştirilmek*’ sırrıdır; yani **Partzufim’in birbirine giydirilmesinin**, yani Sefirot’un *Yoşer* düzeni aracılığıyla yeniden yapılandırılmasının sırrıdır.”

Bu nedenle, her tür yaratılış ya da büyüme sürecinin — bu dünya dâhil olmak üzere — doğasında, **istikrarsızlaşmayı içeren zorunlu bir aşama** vardır. Bir varlığın ortaya çıkması ya da bir büyümenin gerçekleşmesi, ancak önce bir kararsızlık evresinden sonra olur. **Başlangıçtaki bir durum ya da seviye, hedeflenen yeni duruma ulaşabilmek için mutlaka istikrarsızlaştırılmalıdır.** Bu, **bir merdivene tırmanmaya** benzer: Bir basamağa her iki ayağını da sağlamca koymuş bir kişi, ancak önce bir ayağını kaldırarak o basamaktaki dengesini bozarsa bir üst basamağa geçebilir. Ayağı kaldırdığı anda kısa süreli bir dengesizlik yaşar ve bir önceki konuma geri dönmüş gibi olur; fakat tam da bu geçici kararsızlık sayesinde o ayağını daha yüksek basamağa uzatabilir.

İlerleme, her zaman az ya da çok bir zorluk, kırılma veya çaba gerektirir. Bilgelerimizin söylediği gibi: “**Acıya göre ödül vardır.**” Bu süreç, insanın bu fiziksel dünyada yaptığı her yaratıcı eylem için de geçerlidir. Çünkü her yaratım eylemi, genellikle ham maddelerin istenen sonuca göre **artılması ve yeniden biçimlendirilmesi** sürecini içerir. Dolayısıyla ham madde, hedeflenen sonuca göre *Tohu* düzeyindedir.

Örneğin **sebze çorbası yapmak**: Çiğ sebzeler, hedeflenen sonuç olan çorbaya göre *Tohu* durumundadır. Ham madde önce bileşenlerine ayrılır — yani *Şevirat HaKeilim*, Tohu’nun kırılmış parçalarını (Igulum’i) oluşturur. Sebzeler bu aşamada doğranır, küçük parçalara ayrılır — bu, onların *Şevirat HaKeilim*’idir. Ardından bu kırılmış parçalar, dışsal bir katkı (su, ısı, baharat vb.) ile yeniden birleştirilir — bu da **Tikun/onarımdır**. Sebzeler karıştırılır, baharatlanır, suda kaynatılır; böylece yeni bir bütünlük kazanır ve ortaya hedeflenen sonuç, yani çorba çıkar.

Aynı süreç, **insan düşüncesinin gelişimi** gibi daha incelmış düzeylerde de geçerlidir. Ham bir fikir (*Tohu*), kavramsal unsurlarına ayrıştırılır (*Şevirat HaKeilim*) ve ardından yeni bir bakış açısı oluşturacak biçimde yeniden yapılandırılır (*Tikun*). Tüm bu süreçlerde, arzu edilen **Tikun sonucu**, onu önceleyen *Şevirat HaKeilim* aşamasının ne kadar verimli ve incedikli gerçekleştiğine bağlıdır.

İşte bu, *Şevirat HaKeilim* kavramıdır — ve yaratılışın, gelişimin, büyümenin her düzeyine köklenmiş zorunlu bir mekanizmadır. Tanrı, bu süreci **Yaratılış’ın dokusuna** bizzat işlemiştir; çünkü her yeni düzen, kendinden önce gelen bir dengenin bozulmasıyla mümkündür. Bu, yaratılışın değişmez yasasıdır: **Kırılmadan bütünlük doğmaz; Tohu olmadan Tikun olmaz.**

**288 KIVILCIM – KELİPA VE KELİPAT NOGAH
ALMAK İÇİN VERMEK GEREKİR**

Şomer Emunim'in başka bir bölümünde R. Ergas, Tora'nın derin anlamları nasıl Kabalistik yöntemlerle — örneğin ilk harfler ve harf dizilimleriyle — kodlandığını açıklayan örnekler verir; fakat bu örnekleri uzun açıklamalarla desteklemez. Bu örneklerden biri, Arizal'ın açıkladığı biçimiyle **Şevirat HaKeilim** (Kapların Kırılması) sürecine karşılık gelen **ilk Kabalistik alegoridir**.

Arizal, bu alegoriyi şu ayetlerle ilişkilendirir:

“Ve yeryüzü *Tohu* (şaşkın, biçimsiz) ve *Vohu* (boş) idi; *ChoŞech* (*Hoşek*) (karanlık), *Tehom*'un (derinliğin) yüzü üzerindeydi; Tanrı'nın *Ruah*'ı (Ruhu) suların yüzü üzerinde *Merachefet* (dolaşıyor, süzülüyor) idi. “*Ve Tanrı dedi: 'Işık olsun' — ve ışık oldu.*”

Arizal'ın bu ayetlerle ilgili temel açıklamalarının özeti şöyledir:

- “**Yeryüzü**”: Bu, yaratılış sürecinin sonucu olan **Malkut Sefirası'dır**. Bu bağlamda “gözler” olarak anılır.
- “**Tohu ve Vohu**”: O anda yeryüzü dağılmış ve boş bir durumdaydı — yani **Edom krallarının yok oluşu**, yani **Nekudim'in Sefirot'u** seviyesindeki *Tohu Dünyası* hâlindeydi.
- “**Choşech al penei Tehom**”: “Tehom” sözcüğü, “HaMavet” (ölüm) kelimesinin harfleriyle aynıdır. Bu, **Edom krallarının ölümüne** — yani **Şevirat HaKeilim'e** — işaret eder; bu süreçte “gözler” kararı, çünkü **Klipah / safsızlık / kötülük / Sitra Aħara (Öteki Taraf)** oluştu.
- “**Ve Ruah Elohim Merachefet**”: “Merachefet” kelimesi şöyle yazılır: *Mem–Reş–Het–Pe–Tav*. Ortadaki harfler *Reş–Het–Pe*'nin sayısal değeri 288'dir. Bu 288 harf, dış harfler *Mem–Tav*'ın (yani “Met” – “ölü”) arasına “düşmüştür.” Bu, **288 kutsal kıvılcımın ölümüne**, yani **Şevirat HaKeilim'de kırılmış kapların parçaları içinde safsızlığa düşüp hapsolmalarına** işaret eder. Bu, **Edom'un yedi kralının ölümüyle** eşanlamlıdır: Yani bu kıvılcımlar, kendi kutsallık seviyelerinden düşerek **Klipah'ın kırık kap parçaları** içinde yutulmuşlardır; böylece **alt dünyanın Igulim'ini** oluştururlar.
- “**Ve Tanrı dedi: Işık olsun**”: Bu, “gözlerin” ışıkla açılması yoluyla gerçekleşen **Tikun (onarım)** sürecidir; yani alt dünyanın Sefirot'unun **Yoşer düzenine** göre yeniden yapılandırılmasıdır.

R. Ergas, *Şomer Emunim*'in bir başka bölümünde de 288 kıvılcım kavramına değinir ve bunların, **Şevirat HaKeilim süreci sırasında “Kelipat Nogah” adı verilen Klipah'a** düştüklerini söyler. “Kelipat Nogah”, hem **iyiliği hem kötülüğü** içinde barındıran karma bir yapıdır.

“**Klipah**” kelimesi “kabuk” veya “kılıf” anlamına gelir — yani içindekini örten, gizleyen bir şeydir. Yukarıda görüldüğü gibi, var olan her şey — istisnasız — kendisini oluşturan tüm düzeyleri içerir ve nihayetinde **Ein Sof'u** içinde taşır. **Her varlık, aslında değişmemiş Ein Sof'un farklı bir algısının yaratımıdır**.

Kabalistler, bir kutsal kıvılcımın “Klipah'a düşmesi”nden bahsettiklerinde, onun Ein Sof'tan olan bağlantısının algısal olarak gizlendiğini, yani kendisini bağımsız bir varlık olarak gördüğünü kastederler. Böyle bir kıvılcım, artık “Klipah içinde hapsolmuş” sayılır.

Dört tür Klipah vardır:

İlk üçü öylesine yoğun bir gizleme gücüne sahiptir ki, içindeki kıvılcımlar kendi başlarına kurtulamazlar. Yani, varoluş algılarında hapsolmuşlardır ve daha yüksek bir müdahale olmadan yükselemeyeceklerdir.

Dördüncü tür Klipah ise farklıdır — o yalnızca kısmen gizler; içindeki kıvılcımlar, uygun koşullarda **daha yüksek bir müdahale olmaksızın** özgürleşebilir. Bu dördüncü tür “**Kelipat Nogah**” olarak adlandırılır ve **iyi ile kötü arasında salınan** bir ara bölgedir.

Genel olarak **Klipah** kavramı da görelidir: Her alt düzeydeki varlık, üst düzeye göre bir **Klipah** olarak görülebilir; çünkü alt düzeydeki varlıklar, kendi algı düzeylerinde hapsolmuştur. Sonuçta bu fiziksel dünya — tüm seviyelerin en altı — tamamen bu dört Klipah türünden oluşur.

Bu dört Klipah türünün varlığı, yukarıdaki *Tohu Dünyası*’nı anlatan ayetlerden çıkarılır. Çünkü Tohu’nun yaratılışı ve Şevirat HaKeilim süreci, bu Klipah türlerini üretir. *Zohar*, bu üç ana Klipah türünü “**Tohu**”, “**Vohu**” ve “**Choşech**” olarak adlandırır. Başka yerlerde *Zohar*, **bu üç Klipah’ı bu fiziksel dünyanın dört unsuru** olarak da tanımlar. **Dolayısıyla bu fiziksel dünya, tamamıyla Klipah’tan oluşmuştur.**

R. Chaim Vital şöyle açıklar:

“**Kelipat Nogah**, ‘Tanrı’nın Ruhü Merachefet idi’ ifadesinde geçen ruhtur; çünkü *Mem–Tav* ve *Reş–Pe–Het* harfleri, ölen kralların 288 kıvılcımıdır... Bu Klipah, henüz onarılmamış olan kırık kaplarda kalan 288 kıvılcımdan oluşur ve *Tohu*, *Vohu*, *Choşech* adı verilen Klipah’ların üzerinde süzülür ama onların içine girmez.”

Bir başka açıklamasında şöyle der:

“‘Merachefet’in harfleri olan *Mem–Tav*, *Reş–Pe–Het*, ölümün — yani Klipah’ın — üzerinde süzülmeği temsil eder; dokunur ama aynı anda dokunmaz... tıpkı havada süzülen bir güvercin gibi.”

Bu üç temel Klipah türü ile **Kelipat Nogah** arasındaki fark, Tora’nın bizden talep ettiği **halakhik yasaların** büyük kısmını belirler. Bir kıvılcım üç temel Klipah türünden birinde hapsolmuşsa, ona “**Asur**” (bağlı, yasak) denir; insanın eylemleriyle kurtarılamaz. Ama eğer **Kelipat Nogah**’ta hapsolmuşsa, insanın **olumlu eylemleriyle** serbest bırakılabilir; buna “**Mutar**” (izinli, çözülmüş) denir.

Eğer biri üç temel Klipah türüyle — yani Tora’nın “Asur” saydığı yasak eylemlerle, örneğin yasak yiyecekleri yemek veya yasak ilişkilerle — ilgilenirse, bu eylemlere bağlı kıvılcımlar kurtulamaz. Hatta bu kıvılcımlar o kişiye yaşamı boyunca yapışır ve onun **ruhsal bütünlüğünü derinden bozar**; algısını, bakışını karartır.

Bu ruhsal zarar, daha sonra o eylem iyi bir sonuca yol açsa bile (örneğin yasak yiyeceklerin verdiği enerjiyle Tora çalışmak veya dua etmek gibi) ortadan kalkmaz. O Tora çalışması her zaman değerli olsa da, yasak eylemin olumsuz etkisini silmez.

Buna karşılık, **Kelipat Nogah** iyi ile kötü arasında süzülür. Eğer bir eylem olumsuz niyetle yapılırsa — örneğin izinli bir yiyecek, ölçüsüzce, sadece haz için yenirse — o kıvılcım kötülüğe itilir ve hapsolür; eylem ruhsal açıdan zararlıdır. Ancak eylem

olumlu niyetle yapılırsa — örneğin izinli bir yiyecek, bedeni güçlendirmek ve iyi işler yapmaya hazırlanmak amacıyla yenirse — o kıvılcım serbest kalır, kaynağına döner; insan da o kıvılcımın onarımındaki payını yerine getirmiş olur.

İnsanın bu dünyadaki asli görevi, Tora'yı kullanarak bu dünyayla doğru biçimde ilişki kurmaktır. R. Ergas, Tora'nın Mitsvalarının “*Yaratılmışları dövmek/işlemek* (forge the Creations)” için verildiğini — onları Tohu'nun kırılmış parçaları durumundan arıtmak ve onarmak için — vurgular. Üç temel Kelipah türüyle meşgul olmaktan sakınmamız gerektiğini vurgular. Bunu, bir yandan, “*atıktan yiyeceği ayırarak*”, Tora'nın yasakladığı şeylerden sıkı sıkıya kaçınarak yaparız; böylece algımızı olumsuz etkileyecek ve bizi daha derin Tohu'ya batıracak şeylerden korunmuş oluruz. Bunu, öte yandan, Tora'nın olumlu Mitsvalarını yerine getirerek de yaparız; bu Mitsvalar, kırık kapların içinde düşmüş olup **Kelipat Nogah**'ı oluşturmak üzere bir araya gelen 288 kıvılcımı vatanına döndürür ve onarır; Yaratılmışları *döver/işler*, yani **Tikun** Dünyası ile gerçekliğin yeni, bütünleşmiş, onarılmış bir algısını döven/işler. Daha önce belirtildiği gibi, **Şevirat HaKeilim**, her yeni varlığın varoluşunu döven/işleyen yaratılış sürecinin zorunlu bir parçasıdır. Bu, yeni varlığı doğuran zorunlu bir “**İbbur/gebelik**” aşamasına benzer. Bu nedenle “**İbbur**” kelimesinin sayısal değerinin 288 olması anlamlıdır. Bu fiziksel dünyada insan, Tanrı'nın Sureti'nde davranarak, Tora'nın Mitsvalarını yerine getirmek suretiyle yaratılış sürecini tamamlar.

Yukarıda vurgulandığı gibi, **Şevirat HaKeilim**'e yol açan **Tohu**'nun temel başarısızlığı, Sefirot'un yalıtılmış olması ve birbirlerine vermemeleridir. Buna karşılık, R. Ergas, Ein Sof'un — nihai iyiliğin Kaynağı'nın — öncelikle nihai verici olarak nitelendiğini, çünkü “*iyiliğin doğası, başkasına iyilik bahşetmektir*” sözünün geçerli olduğunu vurgular. Ein Sof, bu niteliği Yaratılış'ın dokusuna bizzat işlemiştir; öyle ki, var olan her seviye/varlığı, altındaki görelî seviye/varlığa mümkün olan en iyi biçimde, azami bahşedişle bahşedebilme bağımsız yetisiyle donatır. Dolayısıyla, en uygun biçimde vermeyen/bahşetmeyen her varlık, bu asli niteliğe aykırı düşer ve bu nedenle **Kelipah**/saftanlık/kötülük olarak tanımlanır.

Kelipah düzeyinin şiddeti, kendisini en uygun vermeden ne ölçüde alıkoyduğuyla doğrudan orantılıdır; Kelipah'ın en alt nihai düzeyi, alan fakat hiçbir şey vermeyen bir düzeydir. Ein Sof'a doğru yükselen sonsuz dünyalar ve Sefirot düzeyleri varken, aşağı dünyalara inişlerinde kademelendikçe, her alt varlık kendinden gitgide daha az verir; bu, bu fiziksel dünyada sert bir duruşa ulaşıncaya kadar sürer. Bu dünya, üç temel Kelipah türünün en alt düzeyinde, alan ama vermeyen nihai Kelipah'ı içerir. Tam da bu özellik, bu fiziksel dünyayı her bakımdan sonlu kılar; böylece sonsuz bir yaratılış sürecine sonlu bir son hâline gelir.

Daha önce belirtildiği gibi, her yaratılmış varlık/düzeyi oluşturan bahşedişin nihai alıcısı olan Sefira, **Malkut** Sefirasıdır; bu, “**Ani/Ben varım**” olarak anılır, yani “*Ben bizzat kendi başıma bir şeyim.*” Ne var ki, bir sonraki alt düzeyi sırayla üretirken, üst düzeyin bu Malkut Sefirası, alt düzeyin Keter Sefirasına dönüşür; o alt düzeye göre “**Ayin/hiçlik**” olur. Malkut ayrıca “*bahşetmeyen alıcı*” olarak, Keter ise “*almayan bahşeden*” olarak anılır. Malkut'un — alıcının — Keter'e — vericiye — dönüşebilmesi ve “**öteki**” denen ayrı bir varlık yaratmak için bir kanal hâline gelebilmesi için, önce kaynağını tanıyarak kendini geçersiz kılması gerekir. Kendisine “**Ani/Ben varım**” olarak ilişmeyi bırakır ve “**Ayin/hiçlik**” olarak görmeye başlar;

kaynağını sürdürmek için bir kanal olur, kaynağına hizmet eder ve kendine hizmet etmez.

Keskin bir karşıtlık içinde, **Kelipah**'ın temel niteliği, bu dönüşümü yaşamamasıdır; alır ama vermez, kendisini önemli bir şey olarak görür ve her ne kadar sahip olduğu her şeyi kaynağından alsa da kaynağına meydan okur. Ayrı bir varlık, “**öteki**”, yaratarak vermek yerine yalnızca kendisinin bir uzantısını yaratır. Kaynağına meydan okuduğu için Kelipah, “**Chutzpah**/küstah cesaret” sahibi olarak da anılır ve bu nedenle Talmud tarafından “**Keter**'siz **Malkut**” olarak uygun biçimde tasvir edilir.

Aksiyomatik olarak, her alt düzeyin üst bir düzeyden yaratılış süreci yalnızca 10 Sefirot içerir; zira alt düzeyin bakış açısından Keter algılanmayı bırakır ve yerini Daat alır. Ancak bunun bir istisnası, Kelipah'tadır; burada Malkut, **Chutzpah** ile şişer ve Keter'e dönüşmez; bu nedenle üst düzeyin Malkut'u olarak kalır. Bu şişmiş Malkut'un yarattığı Sefirot, Malkut'tan ayrılmış değildir; onun kendisinin, “**Ani/Ben varım**”ının bir uzantısıdır ve toplamda 11 Sefirot oluşturur; yani üst düzeyin dönüştürülmemiş Malkut'u (Keter biçiminde) artı onun altındaki 10 Sefirot (Daat dâhil). Bu şekilde 11 Sefirot içeren bir varlığın oluşumu yalnızca Kelipah'ın üretildiği Tohu'nun kırık parçalarında meydana gelir.

Tohu hâlinde Sefirot tamamen bütünleşmemiştir. Tek bir varlık içinde **Keter** ve **Daat**'ın eşzamanlı, bütünleşmemiş, bağımsız mevcudiyeti, insanın bilinçaltı iradesinin (Keter) ve bilinçli iradesinin (Daat) eşzamanlı denetimine benzetilebilir. Bilinçaltı ve bilinçli irade bütünleşmemiş ve her ikisi de denetim için yarışır hâlde olduğunda, çatışmaya yol açar. Benzer biçimde, Tohu'nun ortamı içinde, çatışan iradelerin eşzamanlı olarak var olduğu bir mücadele ortamı yaratılır ve bunlar arasında seçim yapılması gerekir. Tam da bu irade çatışmasının yaratılması, iyiyi ve kötüyü üretir ve aralarında seçim yapma özgürlüğünün bulunduğu ortamı oluşturur. Dolayısıyla Tohu'nun yaratılışı, yaratılmışlara iyi ile kötü arasında özgür seçim ortamı sağlamak için kritik derecede gereklidir.

Tohu hâlinde ve Tohu'nun kırılmış parçalarından sonra, ayrı Sefirot'un birbirlerine verdikleri birleşik bir duruma entegre edildiği **Tikun**/onarma durumu vardır. Tikun, **Malkut**'u, “**Ani/Ben varım**”ı, **Keter**'e, “**Ayin/Hiçlik**”e dönüştürür; bunun sonucu olarak 10 Sefirot'tan oluşan ayrı bir yaratılmış varlık ortaya çıkar. Tikun ile yeni yaratılmış varlık kendi başına yaratma gücüyle donatılır. Bu, nihai verme durumudur; burada alıcı kendi başına hiçbir şeye sahip değildir ve verici yalnızca alıcıyı desteklemekle kalmaz, aynı zamanda alıcıya bağımsız olarak verme içsel gücünü bahşeder. **Bu, halakhik gereklilikte yansır: tsedaka yardımlarıyla geçinen bir dilenci bile, yine de tsedaka vermekle yükümlüdür.** Bu nedenle, halakhik anlamda tsedaka verme eylemi, yalnızca alıcının kendi isteğiyle bile olsa bir şekilde vermeye muktedir olmasını sağlayacak kadar kendisine verilmesi durumunda tam olarak yerine getirilmiş olur. İşte özellikle bu yetkilendirme, dilenciye **Tikun**/onarma durumuna getirir.

Her alt varlık/düzye/dünyanın her üst varlık/düzye/dünyadan yaratılış süreci, özünde, Ein Sof'un nihai bir tsedaka eylemidir. Tanrı'nın “**YHVH**” İsmi'nin dört harfinin, dünyaların ve Sefirot'un yaratılış sürecini yansıttığı zaten açıklanmıştır. Bu nedenle Arizal da “**YHVH**”nin yaratılış sürecini bir tsedaka eylemi olarak şu şekilde açıklar:

Tsedaka veren kişi, “YHVH” ismini [Yud-Hey-Vav-Hey olarak yazılan] şu

şekilde birleştirmek için ek bir niyete ihtiyaç duyar. Yoksula verilen Perutah/para, “YHVH”nin Yud harfinin sırrıdır. Ve vericinin beş parmağı, “YHVH”nin [ilk] Hey harfidir [Hey’in sayısal değeri beştir]. Ve kol, “YHVH”nin Vav harfinin sırrıdır [Vav, omuzdan uzatılmış kola benzeyen biçimdedir]. Ve yoksulun, alıcının beş parmağı, “YHVH”nin son Hey harfidir.

Aynı parçanın devamında Arizal, tsedaka verirken sahip olunacak ek bir kabalistik niyet sunar ve tsedaka kavramını Tohu’nun Tikun ile onarımıyla ilişkilendirir. Şöyle der:

"Tsedakanın sırrı hakkında daha fazlası: Perutah verirken, niyetin şu sırda olmalıdır: "Peret Vav-Hey." Çünkü yargıların kökü [Igulum'in Gevurot'u, Nekudim'in düşüşü, Tohu] 288 kıvılcımdır; bunlar kendi [kelime] toplamı [olan 1] dâhil 289 eder ve bu "Peret" in [289'un] sayısal değerine eşittir. Yargılar alt Malkut'tadır, ki bu da ["YHVH"nin] son Hey'idir. Ve Vav Hey'e bağlandığında, [Tohu'nun Şevirat HaKeilim'i sırasında düşen kıvılcımların] 289 yargısını/Peret'i tatlandırır [onun Tikun/onarmasını gerçekleştirir]. Ve bu, tsedaka aracılığıyla gerçekleştirilir."

Bununla birlikte Arizal, insanın tsedakasının önemini vurgular. İnsanlar Tanrı'nın Sureti'nde yaratıldıkları için, Tanrı'yı taklit etme gücüne sahiptirler; iyiliği özgecil tsedaka eylemleriyle bahşederek, bu dünyada Tikun'u Tohu'dan yaratarak, bizzat yaratılışın ve onarımın kendisine katılırlar. Bu, bu bölümde ileride ayrıntılı olarak açıklanacaktır. Tüm Mitsvaların yerine getirilmesi Tohu'dan Tikun yaratır; ancak tsedaka verme Mitsvasının tüm biçimleriyle yerine getirilmesi, Tikun'un gerçekleştirileceği birincil süreç olarak yüceltilir — özellikle Mesianik zamanlara yaklaştıkça. Bu, Talmud'un Mesianik çağın kurtuluşunun yalnızca tsedaka eylemleriyle gerçekleşeceğini vurguladığı gibi olur.

TZİMTZUM VE REŞİMU'NUN ŞEVİRAT HAKEİLİM VE İGULİM İLE UZLAŞTIRILMASI

Şimdiye dek özetle, genel yaratılış süreci, iç içe geçmiş sonsuz sayıda süreç düzeyleri ve alt düzeylerinden oluşur; bunlar “dünya” veya “Sefirot düzeyleri” olarak anılır. Her alt düzeydeki varlık, bir Tzimtzum ve Kav süreciyle yaratılır ve kendisini yaratan üst düzey varlığın küçük ölçekli fraktal bir kopyası gibidir. Her alt düzeyin bağımsız ayrı varoluşu, aynı tek nihai gerçekliğin — yani her şeyin içinde bulunduğu Ein Sof'un — daha düşük bir algı boyutuna sahip olmasıyla tanımlanır. Buna ek olarak, her ardışık alt düzey varlığın yaratılış süreci, Tohu/Nekudim'in üçlü sürecini, ardından Igulum'i üreten Şevirat HaKeilim'i ve sonra Yoşer'in inşası yoluyla Tikun'u içerir.

Arizal'ın öğretileri, Tzimtzum'u yalnızca birkaç ayrı yerde, ayrıntıya fazla girmeden açıkça tartışır. Buna karşılık, Şevirat HaKeilim'e ilişkin çok daha fazla ayrıntı verir. Bu yüzden yüzeysel bir okuma, Arizal'ın öğretilerinde Şevirat HaKeilim'e ilişkin yaratılış süreçlerinin Tzimtzum'a ilişkin olanlardan daha önemli olduğu sonucuna götürebilir. Ancak tek bir daha büyük yaratılış süreci olabilir; aynı nihai varlıkların iki ayrı yaratılış süreci olduğunu öne sürmek hiçbir anlam ifade etmez. Ayrıca,

Tzimtzum ve Şevirat HaKeilim süreçleri arasında doğrudan bir bağlantı olduğu zaten tespit edilmiştir. Bu nedenle, bunların birbirine nasıl uyduğunu sormak önemlidir.

R. Ergas, Arizal'ın Tzimtzum sürecine ilişkin ayrıntılar verir; bu süreç, alt düzey dünyaların yaratıldığı daha yüksek düzey bir dünyada, **Makom** adı verilen ortamı yaratır. Bunu yaparken, Tzimtzum süreciyle (Makom içindeki yüksek düzeyin ışıklarının kaldırılması sonucunda, algının azalması, yüksek düzeyin neredeyse tamamının gizlenmesiyle oluşan) yüksek düzeyin ışıkları uzaklaştırıldığında, tüm yönlerin kaldırılmadığını vurgular. Ayrıca, küçük bir **Ha'arah / aydınlanma**'nın orada sonsuza kadar kaldığını ve bu **Ha'arah**'ın "**Reşimu**", yani "*kalıntı izlenim*" olarak adlandırıldığını belirtir. Tzimtzum gerçekleşikten sonra, ortaya çıkan **Reşimu**, **Kav**'dan gelen ek bir Ha'arah'ın üzerinde çalıştığı temel bileşenler kümesidir; bu da alt düzeyin yaratılış sürecini tamamlar. Tüm Tzimtzum süreci ve alt düzeyin yaratılışı, üst düzeyin en düşük kısmı olan Malkut'un içinde, yani üst düzeyin Malkut'unun Malkut'u düzeyinde (çoğunlukla sadece "*üst düzeyin Malkut'u*" olarak anılır) gerçekleşir. Tzimtzum meydana gelir gelmez, Reşimu ve Malkut'un Malkut'u aynı varlık hâline gelir.

Buna karşılık, R. Ergas ayrıca Arizal'dan, Şevirat HaKeilim sürecinin üst düzeyin Malkut'unun en düşük kısmında yer alan **Nekudim/Tohu Dünyası**'nda gerçekleştiğini açıklayan ayrıntılar getirir. Şevirat HaKeilim, Tohu'nun kırılmış parçalarını yaratır; bu parçalar daha sonra alt düzey dünyanın yaratılışını tamamlamak için bir Tikun geçirir. Daha önceki bölümlerde açıklandığı üzere, Tohu'nun kırılmış parçaları **Nefes**'i oluşturur; bu, **İlahi İsim 52** ile tasvir edilir ve **Malkut'u**, **Igulim**'i, alt düzey dünyanın en düşük kısmını temsil eder. Bu parçalar daha sonra, yukarıdan alınan ek bir **Ha'arah** üzerinde işlev görür, bileşenleri **Yoşer** ile yeniden yapılandırır ve alt dünyanın yaratılışını tamamlar; bu da **İlahi İsim 45** ile tasvir edilir.

Bu nedenle, Tzimtzum ve Şevirat HaKeilim tanımlamaları, özünde aynı yaratılış sürecini açıklamak için kullanılan farklı terim çerçeveleridir. Her biri kendi nüanslarına ve inceliklerine sahiptir, genel sürecin farklı yönlerini aktarır, ancak her ikisi de aslında tam olarak aynı süreci anlatır. Her ikisi de üst düzeyin **Malkut'unun Malkut'u** ortamında gerçekleşir; bu, alt düzeyin yaratıldığı ve tamamen içinde bulunduğu ortam hâline gelir. **Her ikisi de, yaratılan alt düzeyin üst düzeyi algılayışını değiştiren büyük bir olayı içerir. Bu, bir yandan üst düzeyi gizleyen Tzimtzum'dur, diğer yandan "ölüm"e, yani üst düzeyin farkındalığının azalmasına neden olan Şevirat HaKeilim'dir.** Bu büyük olay, alt düzeyin inşa edildiği temel bileşenlerin yaratılmasıyla sonuçlanır: bir yanda **Reşimu**, diğer yanda **Igulim**. Hem **Reşimu** hem de **Igulim**, **Kav** ve **Yoşer**'den gelen **Ha'arah** tarafından etkilenecek alt düzeyin yaratılışını tamamlar. Kısaca, en azından genel anlamda, **Tzimtzum'un bizzat Şevirat HaKeilim'le özdeş olduğu ve Reşimu'nun da Igulim'le özdeş olduğu** söylenebilir.

Tzimtzum ve Şevirat HaKeilim terimleri, Arizal'ın yaratılış sürecinin yönlerini açıklamak için kullandığı tek terimler değildir. Bir yerde, Arizal, Tohu ile Tohu'nun kırık parçaları arasındaki ilişkiyi, RaMbaN'ın Sefer HaBahir'deki bir yorumuna dayalı öğretisinden alınan alternatif bir terimle genişletir. **Arizal, Tohu kavramının, kendi döneminin çağdaş biliminde "Hyle" olarak adlandırılan şey olduğunu açıklar.** Tohu, bir tarafta Ein Sof'un (veya alternatif olarak, görelî bir Ein Sof olarak

anlaşılabilecek daha yüksek bir dünya düzeyinin), yani **Efes** düzeyinin, diğer tarafta ise daha düşük bir dünya düzeyinin, yani **Yeş**'in arasında yer alan bir ara düzeydir. Bu ara düzey olan **Tohu**, **Keter**'dir; **Ayin** düzeyidir; yani üst düzey dünyanın **Malkut'unun Malkut'u** düzeyinin hemen üzerindeki düzeydir — başka bir deyişle, alt düzey dünyanın yaratıldığı ortamın hemen üstündeki düzeydir.

Tohu, alt düzeyin unsurlarının kök kaynağını yalnızca potansiyel bir durumda içerir. **Fiziksel dünyamızda, Tohu, “uzay” (ya da daha doğru biçimde söylersek “uzay-zaman dokusu”) olarak adlandırdığımız şeydir; burada fiziksel parçacıklar sürekli olarak varlığa girip çıkar.** En büyük çağdaş bilim insanı bile, uzayın (ya da uzay-zamanın) altında yatan gerçekliğin tam doğasını belirlemeye çalışırken son derece zorlanır; insanlık, onun doğası karşısında şaşkına döner ve hayret eder. **İnsana göre, uzay (ya da uzay-zaman) Ayin'dir.**

Tohu, alt düzeyin gerçek unsurlarını içeren “**Vohu**”yu üretir — **Yeş** düzeyini. **Dolayısıyla Tohu, Tzimtzum'un/Şevirat HaKeilim'in meydana geldiği ortamdır. Tohu, Reşimu'yu, yani Tohu'nun kırılmış parçalarını, Igulim'i, üretir;** bunlar, *alt düzeyin daha sonra inşa edilip tamamlandığı temel bileşenleri, alt öğeleri içerir.*

RaMbaN'ın ifadesinin kaynağını Sefer HaBahir'den görmek öğreticidir:

“R. Berachya şöyle der: ‘Ve yer Tohu ve Vohu idi’ ne anlama gelir? ‘Idi’ ne demektir? Zaten Tohu idi demektir. Peki ‘Tohu’ nedir? İnsanları şaşkırtan/hayrete düşüren bir şeydir. Peki ‘Vohu’ nedir? Aksine, Tohu idi ve Vohu'ya döndü. Peki ‘Vohu’ nedir? Gerçek öz maddesi olan bir şeydir; zira ‘Vohu’ olarak yazılmıştır, yani ‘Vo Hu / O onun içindedir.’”

Alt düzey dünyanın bileşen unsurları Tohu'nun kırılmış parçaları olsa da, Sefer HaBahir yine de onların özünün “**Vo Hu**”, yani daha yüksek düzeyin ve nihayetinde “**Hu / O**”nun — **Ein Sof'un** — “**Vo / onun içinde**” tezahür ettiğini vurgular. Buradan, **Reşimu** kavramına dönebiliriz; **bu kavram “Vo Hu” ile eş anlamlıdır.** Arizal, Reşimu kavramının kaynağını Zohar'dan getirir ve şu ayetin sırrı olduğunu belirtir: “*Beni kalbine mühür gibi yerleştir.*” (Şir HaŞirim 8:6)

Bir balmumu mührü basarken, mühür üzerindeki şekil tersine çevrilir. Örneğin, sağ elinizin ön yüzünü kuma bastığınızda, sol elinize benzeyen ters bir ayna izi bırakırsınız. Mühür basma her zaman sağı sol ile ters çevirir. Kabalistik dilde “sağ” ifadesi “**Hasadim**” için, “sol” ifadesi ise “**Gevurot**” için bir şifredir. **Tohu**, alt düzey dünyanın kaynağı olan **Keter**'dir, vericidir; bu bağlamda görelilik olarak **Hasadim**, yani sağ'dır. **Tzimtzum**'un uygulanmasıyla, veren **Hasadim**, bir mühür basarken olduğu gibi tersine çevrilir ve **Reşimu** hâline gelir; bu da **Tohu**'nun kırılmış parçalarıdır ve Tohu'ya göre artık tamamen ayrılmış, alıcı **Gevurot**, yani sol olmuştur.

Bu tersine çevirme süreci, nihayetinde Ein Sof'un tezahür ettiği üst düzey Tohu'yu alır ve kendini sunuş biçimini tersine çevirerek **Reşimu**'yu, **Vohu**'yu oluşturur. Tzimtzum, Ein Sof'un üst düzey ışığına, **Hasadim**'e uygulanır ve bu ışığı tersine çevirerek **Makom**'u, **Gevurot**'un ortamını yaratır. **Vohu**, **Yeş**, kendi kaynağına ve özüne, yani görelilik Ein Sof'a, Efes'e doğrudan ilişmiyor olsa da, yine de türediği Tohu

ile aynı özü içerir. Bu nedenle “**Vo Hu / O onun içindedir**”; çünkü Ein Sof’un Tohu’da tezahür eden aynı Işığ, Vohu’nun içinde de tezahür eder.

Tzimtzum ve **Şevirat HaKeilim** aracılığıyla gerçekleşen bu tersine çevrilmeye birlikte, alt düzeyin **Keter**’i olan **Tohu**’nun yönleri, alt düzeyin **Malkut**’u, yani **Vohu**, **Reşimu** hâline gelir. Alt düzeyin **Malkut** Sefirası, **Tzimtzum** süreci tarafından doğrudan yaratılan ilk Sefira olduğundan, alt düzeyin en üstündeki **Keter** ile en altındaki **Malkut** arasında bulunan tüm Sefirot eksik olduğu için bir boşluk oluşur. İşte bu tersine çevrilmeden doğan yaratılış sürecindeki tam bu boşluk, kaynağını algılamayan, **Ayin**’den **Yeş**’i yaratan alt düzey bir varlığı doğurur. Sefirot birbirlerini normal yukarıdan aşağıya dizilim içinde yarattığında, üst düzey Sefira, alt düzey Sefira’nın doğrudan nedenidir. Etki, nedenin farkındadır ve ona boyun eğer; dolayısıyla kendisini Yeş, yani ayrılmış bir varlık olarak görmez. Buna karşılık, özellikle **Tzimtzum/Şevirat HaKeilim** yoluyla gerçekleşen yaratılış süreci, **Ayin**’den **Yeş**’i, **Tohu**’dan **Vohu**’yu üretir.

Vohu’nun içsel özü, **Tohu**’nun içsel özümüyle özdeştir; bu nedenle her şey, en içsel bakış açısından içkin biçimde birbirine bağlıdır. Bununla birlikte, **Vohu**’nun dışsal görünümü öylesine kopuktur ki, **Tohu**’dan tamamen ayrılmıştır; işte bu dışsal kopukluk, **Vohu**’nun kendisini **Yeş** olarak ve **Tohu**’yu **Ayin** olarak algılamasına neden olur. Alt düzeyin **Malkut**’u, dizilim dışı bir biçimde yaratılmıştır ve normalde onun öncülü ve nedeni olacak olan **Yesod** Sefirası — ve onunla birlikte yukarıya doğru **Hokmah**’a kadar uzanan tüm Sefirot dizisi — henüz alt düzeyde mevcut değildir. Dolayısıyla, alt düzeyin **Malkut**’unun, nedeni olan **Yesod** Sefirası’ndan önce yaratılmış bir etki olduğu söylenebilir. İşte yaratılış sürecindeki bu boşluk, **Ayin**’den **Yeş**’in yeni bir algısını doğurur; çünkü **Yeş**’in bakış açısı temelden **Ayin**’inkinden farklıdır ve **Ayin**’in ne olduğunu bilemez.

Alt düzeyin **Igulim/Vohu/Nefes/Reşimu**’su yaratıldıktan sonra, **Yoşer** uygulanarak **Igulim** yeniden yapılandırılır ve alt düzeyin yaratılışı tamamlanır; bu da ona bir sonraki alt düzey olan **Ruah**’ı kazandırır. Bu süreç, Sefirot’un **Malkut**’tan başlayıp **Hesed**’e kadar aşağıdan yukarıya inşa edilmesidir. **Üst düzeyin bakış açısından, alt düzey yalnızca en düşük yedi Sefirot’u içerir ve henüz ilk üç Sefira’yı içermez.** Bu nedenle, alt ve üst düzey arasında hâlâ bir kopukluk vardır ve alt düzey kendisini hâlâ **Yeş** olarak görür, üst düzeyle **Ayin** olarak ilişkilendirir. **Yoşer**’in uygulanmasıyla ve alt düzeyin hem **Nefes** hem de **Ruah** düzeylerini kazanmasıyla, alt düzeyin yaratılışı tamamlanmış kabul edilir.

KÜRESEL SÜREÇ – ADAM’IN GÜNAHI MESİH ÖNCESİ DÖNEMDE NE BEKLEMELİYİZ

Şevirat HaKeilim ve **Tikun** süreci yalnızca var olan her yeni varlık ve kavramın mikro düzeydeki yaratılışında geçerli değildir; aynı zamanda bir varlık grubunun (yani “**Partzuf**”un, bir sonraki bölümde ayrıntılandırılacağı üzere) genel toplu düzeyinde de geçerlidir. En önemlisi, bu süreç tüm yaratılmış varlıkların küresel topluluğu olan Yaratılış’ın tamamı için geçerlidir. Bu bölümde şimdiye dek getirilen tüm kaynaklar, bireysel her bir yaratılmış varlıkla mikro düzeyde ilişkilendirilebilir. Ancak aynı zamanda, en geniş toplu düzey — yani Yaratılış’ın bütünü — dâhil her toplu düzey için de anlaşılabilir.

Şevirat HaKeilim ve **Tikun**'un Yaratılış'ın tamamına küresel olarak uygulanabildiğinin kavranması, Tora'nın Yaratılış anlatısının anlaşılma biçimini kökten değiştirir. Ayrıca Tora'nın bu fiziksel dünyanın dili içinde nasıl tezahür ettiğini ve kendini nasıl ifade ettiğini, insanın da Tora'nın mitsvalarını fiziksel olarak yerine getirmedeki rolünü anlamak açısından yepyeni bir boyut kazandırır.

Daha önce, Tanrı'nın "Işık olsun" dediğinde açıkça belirtilen ilk ayrıntılı Yaratılış Eylemi'nin **Tikun**'la ilgili olduğunu Arizal'ın yorumundan görmüştük. Dolayısıyla **Tora "Başlangıçta" sözüyle başladığında, burada sözü edilen "başlangıç", "tüm yaratılışın başlangıcı" değil, "Tikun'un başlangıcı"dır. "Tikun'un başlangıcından" önce, Şevirat HaKeilim'in gerekli hazırlık süreci zaten gerçekleşmişti. Arizal'ın açıkladığı gibi, Tora'nın "başlangıç" anlatısının arka planı, "Ve yer Tohu idi" ifadesidir; yani Tora'nın "başlangıç" diye anlattığı durumdan önce, Yaratılış zaten Tohu'nun kırık parçaları hâlindeydi.**

Tora'nın "tüm yaratılışın başlangıcını" anlatmakla başlamadığı ve Tora'nın "başlangıç" olarak anlattığı kısımdan önce önemli olayların gerçekleşmiş olduğu, bilginlerimiz tarafından Kabalistik olmayan çeşitli kaynaklarda açıkça ifade edilmiştir. Bu olayların bağlamını, ya bir zaman diliminde ya da Yaratılış'tan 974 nesil öncesinde meydana gelen olaylar olarak tanımlarlar. Onların ifadelerinden birkaç örnek şöyledir:

R. Yehuda, Simon'un oğlu, şöyle der: "Tora 'Akşam olsun' yazmaz, aksine 'Akşam oldu' der." Buradan önceki zaman dizilerinin varlığını öğreniriz. R. Avahu der ki: "Bu bize, [Tanrı'nın] bu dünyaları yaratmadan önce dünyalar yarattığını ve onları yok ettiğini öğretir."

...ve R. Şimon, Lakiş'in oğlu, şöyle der: "Tora, 'Ve ben [Tora] O'nun yanında bir Amon [zanaatkâr] idim, gün be gün O'nun sevinci idim...' ayetine göre, dünyanın yaratılışından 2.000 yıl önce vardı. Ve Tanrı'nın bir günü 1.000 yıldır..."

Bunlar, dünyanın yaratılışından önce var olan 974 nesildir ve kötü oldukları için bir anda silinip yok oldular. R. Yochanan der ki: "Neden 'Bereşit [Başlangıçta]' kelimesindeki Bet harfi büyütülmüştür? Çünkü iki Bet harfini [her biri 2 sayısal değeriyle] birleştirir ve toplamda 4 eder. 'Bereşit' [Bet-Reş-Alef-Şin-Yud-Tav olarak yazılır] kelimesinin sayısal değeri 974'tür. Nasıl? Tav-Şin-Reş 900 eder. 'Bereşit'teki Alef, ALBM alfabesine göre Lamed ile yer değiştirir, bu da 30'dur. Yud, Atbaş alfabesine göre Mem ile yer değiştirir, bu da 40'tur. Bet harfi, iki Bet kadar büyük olduğu için hesaplamaya 4 ekler. Böylece toplam 974 eder. Ve ardından 'Tanrı gökleri ve yeri yarattı.'"

R. Yochanan, R. Yossi HaGlili'nin adına şöyle der: "Tanrı, Tora'yı çölde yaşayacak nesle vermek için 974 nesli katlayıp [hazırlayıp] bir araya getirdi."

R. Eliezer, R. Yossi HaGlili'nin oğlu, der ki: "Tora, dünyanın yaratılışından 974 nesil önce yazılmış ve Tanrı'nın koynuna yerleştirilmişti. Meleklerle birlikte övgü söylerdi; çünkü şöyle denmiştir: 'Ve ben [Tora] O'nun yanında bir Amon [zanaatkâr] idim, gün be gün O'nun sevinci idim...'"

[Moşe Tora'yı almak için göğe yükseldiğinde, melekler Tanrı'ya şöyle itiraz ettiler:]

“Sen, dünyanın yaratılmasından 974 nesil önce hazine olarak sakladığın, arzulanen ve kıymetli [Tora’yı], bir insana mı vermek istiyorsun?”

...R. Şimon Hasid der ki: “Bunlar, dünyanın yaratılışından önce yaratılmak üzere düzenlenmiş [hazırlanmış] ama yaratılmamış olan 974 nesildir...”

...[Tanrı’nın], dünyanın yaratılmasından 974 nesil önce yanında sakladığı, hazine evinde bulunan, arzulanen bir nesnesi [Tora] vardır ve O bunu çocuklarına vermek istemiştir...”

R. Ergas da, Tora’nın yaratılış anlatısından önce önemli yaratılış olaylarının gerçekleştiğini vurgular; bilginlerimizin açık ifadesine dayanarak, bu dünyanın yaratılışından önce dünyaların inşa edilip yıkıldığını aktarır ve Arizal’a göre bunun, bu fiziksel dünyanın yaratılışından önce gerçekleşen **Şevirat HaKeilim** (Kapların Kırılması) süreciyle ilişkili olduğunu açıklar. Ayrıca bilginlerimizin, **Tora’nın Yaratılış’tan önce 2.000 yıl boyunca var olduğuna dair anlatımının, olağan bir zaman dilimi olarak anlaşılması gerektiğini vurgular. Bu ifade, zamanın ötesinde ve insan kavrayışının üstünde işleyen Sefirot süreçlerinin ardışıklığına karşılık gelir.**

Yine de, ister gün, ister yıl, ister nesil cinsinden olsun, bir “zaman dönemi” anlatımının özellikle **mecaz** olarak kullanılmış olması tesadüf değildir. Bu, insanın anlayabileceği şekilde, **zamanla sınırlı olmayan bir âlemde ardışık Sefirot süreçlerinin soyut biçimde işlediğini** ima eder. **İnsan açısından bakıldığında, bu süreçler Tanrısal ölçekte uzatılmış zaman dilimlerine benzetilerek kavranabilir.**

Bu “zaman dönemi” anlatımı, insan bakış açısından, Evren’in bildiğimiz hâliyle — zaman kavramı da dâhil olmak üzere, Evren’in içindeki sayısız bileşenle birlikte — hazırlık aşamasında olduğu bir sürece işaret eder. Bu dönem, **“Tikun’un başlangıcı”** olarak adlandırılacak son yaratılış evresinin başlayabilmesi ve her şeyin arzu edilen düzene yeniden yapılandırılabilmesi için ortamı hazırlayan bir evredir. **Yaratılış öncesi “nesiller”, Tanrı’nın Düşüncesinde yaratılmak üzere belirmişti, ancak yukarıda belirtilen kaynaklarda vurgulandığı üzere fiziksel olarak yaratılmamışlardı.**

Bu onların hiç var olmadıkları anlamına gelmez — fiziksel olmayan düzlemde var olmuşlardır, çünkü Tanrı’nın Düşüncesinin bir ürünüydüler — ve varlıkları, “gerçek nesiller” olarak sayılacak kadar hakiki bir gerçeklik taşıyordu. Sadece fiziksel anlamda tamamlanmadan yok edilmişlerdi; yani Tanrı’nın Düşüncesinde kaldılar ve varlıklarının doğası, Tanrı’nın “Konuşması”na dönüşüp fiziksel dünyayı yaratacak biçimde ifade edilmedi.

Bu dünyaların **“kusurlu bulunduğu için yok edildiği” anlamına gelmez; Tanrı dünyaları yaratmayı sürdürüp sonunda bizim dünyamızı “uygun bir ortam” oluncaya kadar denememiştir. Tam tersine, bu dünyalar Tanrı’nın fiziksel dünyayı yaratma planının bizzat parçasıydı. Onların inşa edilip yıkılması süreci, fiziksel dünyanın yaratılabilmesini mümkün kılan temelleri atan sürecin kendisiydi.**

Bu fiziksel dünyanın yaratılış süreci, yani **Tikun** süreci, önceki tüm varoluşun **yeniden yapılandırılmasıdır; ölen Edom Krallarını yeniden dirilterek, onları yeni**

bir biçimde var eden bir “rehabilitasyon” sürecidir. Ancak **Tikun**, tümüyle yeniden biçimlenme süreci olduğundan, bu **krallar** önceki hâlleriyle hiçbir şekilde tanınmayacak, yeni bütünleşik çeşitlilikler olarak **diriltmişlerdir**.

Yaratılış süreci sırasında, bu **Tikun** yeniden yapılandırması Şevirat HaKeilim’in tüm kalıntılarına uygulanmamıştır; yalnızca dünyanın temeli olarak kullanılacak kırık kaplara uygulanmıştır. Geriye kalan kırık kapların **Tikun’u**, **Adam’a** tamamlanmak üzere bırakılmıştır. **Tikun** sürecinin bir parçası olarak yaratılan **Adam** (ve gelecekteki insan nesilleri), başlangıçta ölüm deneyimi yaşamayacak bütünleşik bir varlık olarak yaratılmıştı. Görevi, hâlâ dünya içinde varlığını sürdüren bu kırık kapları yeniden yapılandırmak, yani **Tikun’u** tamamlamaktı.

Fakat **Adam’ın “İyi ve Kötü Bilgisi Ağacı”**ndan yeme günahıyla, yalnızca kendisine verilen **Tikun** görevini tamamlayamamakla kalmadı; tüm Yaratılış’ı görelî bir biçimde daha da kırık bir **Tohu** durumuna gerilettiler ve böylece dünyaya ölümü getirdi.

Bundan sonra, **Tohu’nun** insan eliyle düzeltilmesinin mekanizması ya Tora ve mitsvaların uygulanmasıyla, ya insanların bu dünyada yaşadığı büyük zorluklar (örneğin yaşamın çalkantıları veya Holokost gibi aşırı olaylar) yoluyla, ya da ruhların ölümden sonra yaşadığı süreçlerle olur. Bu, **Mesih’in** gelişine kadar sürekli sürecek yavaş ve kademeli bir **Tikun** sürecidir. O zaman, Yaratılış bütünüyle, **Adam’ın** günahından önceki konumuna geri getirilecektir.

Böylece **Adam’ın** başlangıçta yerine getirmesi gereken **Tikun** nihai olarak tamamlanacaktır. Bu sürecin **nihai Tikun’u** ise, tüm insanlık tarihi boyunca ölmüş olan doğru insanların dirilişi — **“Tehiyat HaMeitim”** — biçiminde gerçekleşecektir. Ancak bu diriliş, yeni **Tikun** sonrası düzenle birlikte, **tamamen tanınmaz, yeni ve bütünleşik bir varoluş biçiminde olacak ve önceki hâlleriyle karşılaştırılmayacaktır.**

Adam’ın “günahı”, dünyanın tarihindeki bir dönüm noktası olarak görülebilse de, aslında bu olay — tıpkı tarihteki bütün olaylar gibi, ister büyük ister küçük olsun, ister tüm dünyayla, ister bir ulus, topluluk ya da bireyle ilgili olsun — **ilahî planda en küçük ayrıntısına kadar tasarlanmış ve bu dünyanın yaratılışından önceki Tohu’nun kırık hâlinin hazırlık dönemine kök salmıştır.** Bu nedenle **Adam’ın “günahı”**, bir suç olarak değil, dünyanın nihai olarak **Mesih zamanlarında** yeniden yapılandırılmış ve bütünleşmiş birliğe ulaşması için zorunlu olan, **Şevirat HaKeilim ve Tikun’un** tekrarlayan tarihsel sürecinin gerekli bir bileşeni olarak görülebilir.

Bilginlerimiz, Yaratılış’tan sonra **“bu dünyanın 6.000 yıl var olacağını — 2.000 yılı Tohu, 2.000 yılı Tora ve 2.000 yılı [Mesih’in öncül dönemi]”** olarak tanımlar. Bu ifade, bu fiziksel dünyanın mevcut, **Tikun** öncesi durumunda 6.000 yıl boyunca var olacağını, ardından **Mesih** döneminde yeniden yapılandırılmış **Tikun** aşamasına gireceğini belirtir. Bu 6.000 yıllık dönem durağan değildir; aksine, dünyanın yavaş yavaş **Tikun’a** doğru yöneldiği bir gelişim sürecidir. Arızal, bilginlerimizin bu ifadesini, **Mesih’in** gelişiyi tamamlayan genel **Tikun** sürecinin üç alt dönemine karşılık olarak açıklar.

İlk alt dönem, Tohu'nun 2.000 yılıdır. Bu, Tora'nın verilmesinden önceki Adam'dan Moşe'ye kadar olan 26 nesli kapsar ve buna dünyanın yaratılışından önceki 974 nesil eklendiğinde, önceden belirlenmiş toplam 1.000 Tohu neslini tamamlar. Bu 2.000 yıllık dönem, genel olarak kötüler tarafından hâkim olunan, dolayısıyla en yoğun biçimde **Asiyah Dünyası**'ndaki (**Klipot** ve kötülüğün en belirgin olduğu düzey) ruhların arınmalarına odaklanan bir dönemdir.

Sonraki 2.000 yıllık dönem, Tora'nın bu fiziksel dünyada Yahudi Ulusu'na verildiği dönemdir. Bu dönemde mitsvaların yerine getirilmesi, **Yetzirah Dünyası**'ndaki ruhların düzeltilmesine hizmet eder.

Son 2.000 yıllık dönem ise Tikun sürecinin tamamlanması ve Mesih'in gelişine hazırlık dönemidir. Bu nedenle "**Mesih'in 2.000 yılı**" olarak adlandırılır ve **Beriyah Dünyası**'ndaki ruhların düzeltilmesiyle ilgilidir. Bu dönemin sonunda **Mesih** geldiğinde, dünya bütünleşmiş **Tikun** hâline ulaşmış olacak ve bu sayede **Berudim**, yani **Atzilut Dünyası** düzeyine erişmek mümkün olacaktır.

Tikun'un ve dolayısıyla Mesihsel kurtuluşun şu anda gerçekleşmesini sağlayan birincil araç, Tora'nın mitsvalarının yerine getirilmesidir. Nasıl ki tüm dünyalar, **Ein Sof**'un **Tzimtzum** süreciyle birbiri ardına yaratıldıysa, **Ein Sof**'la bir olan **Tora** da, her bir alt dünya düzeyinde görünür olabilmek ve o dünyanın diliyle konuşabilmek için bir **Tzimtzum** sürecinden geçmiştir. Bu nedenle **Tora, şu anda içinde bulunduğumuz Tohu hâlindeki fiziksel dünyada**, mesajını fiziksel bir dünya anlatımıyla ifade eder; ancak aynı zamanda, Evren'in tüm sırlarını kapsayan derinlikli bir bilgelik barındırır.

Tora'nın uygulanmasını emrettiği mitsvalar, özellikle bizi ve dünyayı görelî Tohu hâlinden **Tikun** hâline yükseltmek için tasarlanmıştır. Dünya, **Mesih** zamanlarının başlangıcında Tikun durumuna ulaştığında, insanın algısı da yükselmiş olacak ve kendisini daha yüksek bir dünya düzeyiyle ilişkili görecektir. Böylece, değişmemiş aynı Tora'yı, o yeni düzeyin bağlamında, tamamen yeni bir biçimde kavrayacaktır — yani daha az Tzimtzum düzeyinde. Bilginlerimizin belirttiği gibi, özünde **Tora hiç değişmemesine rağmen**, insan onu "**Yeni Tora**" olarak algılayacaktır; **çünkü görelî anlamda tamamen yeni bir şekilde görünecektir.**

Tikun süreci, iniş çıkışlarla birlikte yavaş yavaş tamamlanmaya yaklaştıkça, 6.000 yıllık dönemin sonuna geldikçe süreç giderek hızlanır. Dünya, tam Tikun'a ulaşmak için son hazırlık evresine girer. Bu dönemde "**bilgelik pınarları**" açılır. Tora'nın derin anlamını içeren **Kabalistik bilgelik, geniş kitlelerce erişilebilir hâle gelir.** Buna paralel olarak, **tamamlayıcı bilimsel bilgi** de hayatlarımızda giderek daha radikal değişimlere yol açar.

Bugün dünyada gözlemleyebildiğimiz üzere, yeni teknolojiler insanların birbirine bağlanma hızını olağanüstü artırmaktadır. İnternet bağlantılarındaki ilerlemelerle birlikte, artık "**küresel bir köyde**" yaşadığımızı kabul ediyoruz. Çok uzak olmayan bir gelecekte, bugün zaten var olan biyoteknolojilerin daha da gelişeceğini ve her insanın doğrudan ve kişisel olarak internete bağlanabileceğini; bireyin, küresel ağın yaşayan bir düğümü hâline geleceğini öngörmek zor değildir.

Yakında, birbirimize e-posta veya mesaj göndermek için klavyeye dokunmamız gerekmeyecek — yalnızca düşünmemiz yeterli olacak. Tüm insanlar küresel ağda düğümler hâline geldiğinde, nöron bağlantılarına benzer biçimde, dünya birleşip bütünleşmiş bir “küresel beyin” oluşturacaktır. Bu bütünleşme düzeyi, küresel çeşitliliğin karmaşık mozağini **tek bir bilinçli Varlık — İnsanlık —** hâline getirecek; her bir insan düğümü, “Ağ”ın bütünüyle bir olacaktır.

Bu dönüşüm, tahayyül gücünün ötesinde değildir. Tam tersine, insan varoluşunu yeniden yapılandırarak tüm insanlığın gerçek, bütünleşmiş çeşitliliğe ulaşmasını sağlayan **Tikun** süreci hâlihazırda tam anlamıyla işlemektedir. Günümüzde dünyada gördüğümüz gelişmeler, bu Tikun sürecinin daha da hızlanarak insanlığın en derin birliğine ulaşacağını güçlü biçimde göstermektedir.

Aşağıdaki Arizal alıntısı, bu bölümde ele alınan birçok kavramı özlü biçimde bir araya getirir ve dünyanın Mesih'in gelişiyle tamamlanacak görelî mükemmellik yolculuğunu vurgular. Aynı zamanda, Tikun'un yeniden yapılandırılmasını “bir **Partzuf**'un — yani bütünleşik bir sunumun — oluşumu” olarak tanımlar; bu kavram bir sonraki bölümde ayrıntılı biçimde ele alınacaktır. Alıntı şöyledir:

"Edom ülkesinde hüküm süren ve ölen krallar — yani onların Şevira'sı (çöküşü) ve Beriyah dünyasına inişi — orada (Beriyah'ta) Klipot'un açığa çıktığı düzeydi; bu krallar Klipot'a tutundular ve onlara bir nefes/ruh oldular... Her biri birbirinden ayrı olarak ortaya çıktı; çizgiler düzeninde [Yoşer düzeninde] değil, birbirine bağlı da değillerdi. Aksine, her biri kendi başına, biri diğerinin altında [Igulim düzeninde] idi, yukarıda açıklandığı gibi. [Bu ayrılık durumları] o zaman "Kamusal Alan" [çokluğun var olduğu alan, yani kırılmış Tohu] olarak adlandırıldı; bu çokluk onların babalarıyla ilişkilidir... Daha sonra, annelerinin rahmine, yani Binah'a, İbbur (gebelik/süreç) sırrının bir parçası olarak girdiklerinde... düzeltilip 'Özel Alan'a [bütünleşik birlik alanına, yani Tikun'a] dönüştürüldüler..."

Buradaki fikir şudur: Onlar birbirine bağlandı, birbirini tuttu ve birbirinin içinde tezahür etti/giyindi... ve sonra tek bir birleşik **Partzuf** — yani bütünleşik bir sunum — olarak anıldılar...

Bu krallar yine de, Mesih zamanlarına kadar tam bir **Birur (arınma)** geçirmeyeceklerdir. O zaman, tüm safsızlıklar tamamen arınacak ve “ölümü sonsuza dek ortadan kaldıracak” sırrına göre yok olacaktır. İçlerindeki iyilik artırılacak ve Kutsallığa bağlanacaktır; bu arınma zamanla, her gün kademeli biçimde gerçekleşecek ve Mesih'in gelişiyle tamamen tamamlanacaktır.

Temenni:

Kabala'ya giriş konusunda güvenilir bir kaynak oluşturmak amacıyla bu küçük çeviriyi yazmaya giriştim. Bu konu, bilgelik arayana yol gösterebilir. Bu küçük çalışma zihinlere berraklık sağlasın ve kimse elinden düşürmek istemesin. G.D. Ekim, 2025